

Birthe Hansen (SF):

Positiv tilslutning fra SF.

Ole Vig Jensen (RV):

Også fra radikal side støtter vi det foreliggende lovforslag.

Nør Christensen (CD):

Det er efterhånden svært at finde varianter for tilslutningen.

Lenger (VS):

Ja, for en ordens skyld: det sker jo ikke så tit, at VS kan tiltræde et forslag fra indenrigsministeren, men dette kan vi anbefale.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg kan forstå af den behandling, lovforslaget har fået, at regeringen her har haft en heldig hånd. Jeg takker for den velvillige behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 116:

Forslag til lov om bunden opsparing for visse amtskommuner i 1984.
(Fremsat 14/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Henning Rasmussen (S):**

Lovforslaget er en ren straffeaktion over for landets amtskommuner, fordi indenrigsministeren hævder, at de ikke har rettet sig efter hendes krav om, at den gennemsnitlige udskrivningsprocent ikke måtte stige i 1984.

Ministerens beskæftiger sig i bemærkningerne kun med én ting, nemlig at søge rent regneteknisk at bevise, at hun har ret i sin påstand om, at amtskommunerne ikke har rettet sig efter hende. De overbevisende be-

grundelser, som Amtsrådsforeningen og en række amtsråd har givet, for, at der er sket en meget beskeden stigning i skatteudskrivningen, er ikke nævnt med ét eneste ord i bemærkningerne. Det ville jo også gøre det svært for indenrigsministeren at overbevise befolkningen om, at medlemmerne af de 11 amtsråd er grove syndere, der bør straffes. Det er svært nok i forvejen at overbevise folk om det, når amtsrådsmedlemmernes »forbrydelse« består i, at det gennemsnitlige skattetryk er steget med 2 promille, og i øvrigt har de fleste af amtsrådene borgerligt, regeringsloyalt flertal.

Det er i øvrigt slet ikke amtsrådsmedlemmerne, men skatteyderne i de 11 amtskommuner, der bliver ramt. Rentetabet og dermed merskatten i de 11 amtskommuner bliver ca. 75 mill. kr. i alt, varierende fra godt 1 mill. kr. i strafbetaling for bornholmerne til 17-19 mill. kr. for skatteyderne i Københavns amt. Det understreger det fuldstændig urimelige og ulogiske i forslaget: indenrigsministeren mener, at skatteyderne i de 11 amtskommuner har fået amtsskatten forhøjet for meget; derfor skal de betale strafrenter til staten. Forstå det, hvem der kan. Det kan vi i alt fald ikke.

Endnu mere urimeligt bliver det, når man ser nærmere på indenrigsministerens beregninger af ændringerne i skattetrykket og virkningerne af disse teoretiske beregninger for de enkelte amtskommuner, for man skal nemlig ikke tro, at ministeren bare sammenligner skatteprocenter for 1983 og 1984 med hensyntagen til bl.a. virkningerne af den ændrede byrdefordeling og de faldende indtægter fra ejendomsskatterne. Næh, hun laver en helt ny teoretisk beregning, hvori der indgår nogle omdiskuterede beregninger af budgetterede likviditetsændringer, og denne rent teoretiske udskrivningsprocent sammenlignes så med den fastsatte normale udskrivningsprocent for 1984.

Jeg spørger så: hvordan skulle det enkelte amtsrådsmedlem ved budgetlægningen for flere måneder siden kunne vide, at man ville sætte sig til at lave en sådan beregning, og at en beslutning om en udskrivningsprocent, der tilsyneladende var acceptabel på beslutningstidspunktet, ville blive en strafbar handling i indenrigsministerens øjne? Og indenrigsministeren ville jo ikke sige et ord om, hvad der ville ske, hvis der blev en efter hen-

[Henning Rasmussen]

des mening uacceptabel gennemsnitlig skatte-
stigning.

Jeg forstår godt harmen i eksempelvis Roskilde amtsråd. Her bliver man straffet, fordi man på fjerde år foretager den opsparing, som indenrigsministeriet har henstillet at man foretog for at undgå lånoptagelse til et nyt sygehus i Køge. Eller vreden i Københavns amtskommune, som straffes, fordi de henlægger til at betale udlandslån, som indenrigsministeriet har bedt dem afvikle. Det er i øvrigt helt i strid med den meget klare udtalelse, som den radikale ordfører, hr. Dræbye, kom med under debatten den 9. september 1983 om den seneste bloktilskudsbeskæring. Jeg citerer fra Folketingstidende 1982-83, sp. 13443-13444:

»Men jeg vil gerne understrege en enkelt ting, og det er, at der ikke kan blive tale om en eksamination af den enkelte kommune eller om straffeekspeditioner imod den enkelte kommune.«

Ikke desto mindre har det radikale venstre i forbindelse med finanslovens behandling 3 måneder senere stemt for, at der i 1984 i alt fald skal hentes 284 mill. kr. hos amtskommunerne. Men vil man også stemme for et så dårligt begrundet og tilfældigt virkende forslag som det, der nu er fremsat?

Det er vores klare opfattelse, at forslaget først og fremmest har det formål at dække en stor del af det store hul i finansloven for 1984, som skyldes, at regeringen mangler at finde besparelser eller indtægter for mange hundrede millioner kroner. Forslaget er i øvrigt efter vor opfattelse et frontalt angreb på det kommunale system og dets ansvarlige folkevalgte. Retten til for de folkevalgte at fastsætte skatteudskrivningen under ansvar over for dem, der har valgt dem, er noget helt afgørende i dansk kommunestyre. Det er den vigtigste forudsætning for, at man kan hævde, at vi har kommunalt selvstyre. Denne ret har aldrig været angrebet ved lovgivning eller straffeaktioner over for de folkevalgte råd.

Indenrigsministeren og regeringen har med dette forslag klart vist, at kommunernes udskrivningsret skal flyttes fra de folkevalgte råd til indenrigsministeriet i den konkrete sag. Det er et historisk skridt, regeringen hermed har taget. Det er tilmed taget på baggrund af et lovforslag, der er ualmindelig dårligt begrundet, helt tilfældigt og urimeligt

i sine virkninger, og som straffer de lokale skatteydere og ikke andre. Vi kan godt forstå, at de kommunale repræsentanter i fuld enighed har sagt klart nej. Det gør vi også.

Karen Højte Jensen (KF):

Lovforslaget er en konsekvens af, at amtskommunerne ikke opfyldte regeringens skattehenstilling for 1984. Henstillingen blev udarbejdet allerede i marts 1983 i samarbejde med og i enighed med de kommunale organisationer. Den gik ud på, at kommunalbestyrelser og amtsråd skulle undgå at gennemføre skattestigninger under ét fra 1983 til 1984. Det kan imidlertid nu konstateres, at amtskommunerne har forøget deres skat med netto 480 mill. kr. fra 1983 til 1984, og derfor har vi dette forslag, som behandles i dag.

Lovforslaget retter sig kun imod de amtskommuner, som har overskredet skattehenstillingen. Den bundne opsparing vil i alt udgøre ca. 390 mill. kr., men forslaget er udformet på en sådan måde, at amtskommunerens driftsbudgetter ikke vil blive berørt. Sikkerhedsventilen består i, at ingen amtskommune vil få en budgetteret likviditet ultimo 1984 på under 390 kr. pr. indbygger, og endvidere er der en begrænsning af den bundne opsparing til et beløb, der udgør 225 kr. pr. indbygger.

Fra konservativ side kan vi støtte forslaget, dels fordi vi ønsker at tilkendegive, at skatteforhøjelser ikke er vor økonomiske politik, dels fordi lovforslaget ikke vil forhindre amtskommunerne i at bibeholde deres planlagte aktivitetsniveau for 1984. Den amtskommunale beskæftigelsessituation bliver således ikke berørt. Endelig er der det afgørende argument, at hvis den øgede likviditet i amtskommunerne ikke opsuges, så er der stor risiko for, at denne likviditet omsættes i større offentligt eller privat forbrug, og det vil i den nuværende stramme økonomiske situation ikke være samfundsøkonomisk forsvareligt.

Jeg kan derfor anbefale lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Jeg lyttede med stor interesse til det, fru Karen Højte Jensen sagde, og jeg bemærkede, at fru Karen Højte Jensen overhovedet ikke nævnte de store problemer, som specielt

[Jimmy Stahr]

Roskilde amt vil komme ud for, og som vores ordfører så klart gav udtryk for.

ikke bliver så store, som de ellers ville være blevet.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om dette lovforslag, men vil i forbindelse med det følgende forslag, nr. L 119, gøre nogle mere principielle bemærkninger om det overordnede hensyn til likviditeten i de offentlige finanser.

Om dette forslag vil jeg kun sige, at debatten om det har vi jo kendt til igennem længe tid. Det er jo et resultat af et forlig fra sidste efterår, og baggrunden for forslaget er jo, at den henstilling, som blev givet allerede et halvt år i forvejen, ikke blev fulgt af alle amtskommuner. Jeg lægger megen vægt på, at den henstilling, jeg her omtaler, er en henstilling, som blev tilvejebragt efter forhandling mellem de kommunale organisationer og indenrigsministeriet.

Derfor må jeg sige, at de meget bombastiske bemærkninger, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Henning Rasmussen, fremsatte her for et øjeblik siden, forekommer mig at være noget overdrevne. »Historisk dag«, tror jeg udtrykket var. Ja, det ved jeg nu ikke. Jeg kan da erindre adskillige eksempler, også fra hr. Henning Rasmussens egen tid som indenrigsminister, på, at man har foretaget begrænsninger af kommunernes vækst på den ene eller den anden måde. »Frontalt angreb« – ja men der var jo tale om at leve op til en henstilling, som amterne og kommunernes egne organisationer selv havde givet deres billigelse til allerede et halvt år i forvejen.

Jeg skal ganske kort give mit partis tilslutning til denne henstilling. Jeg vil gerne sige, at egentlig er det ikke noget, der bekommer os særlig vel, at vi overhovedet er tvunget ud i en situation, hvor det er nødvendigt at foretage den slags reguleringer. Men flere års fejlslagen økonomisk politik har ført os ud i en situation, hvor en hvilken som helst regering ville være tvunget til at foretage regulering af den karakter, som vi her stilles over for.

Jeg er tilfreds med de sikkerhedsventiler, som er indbygget i forslaget, og som jeg mener på rimelig vis gør, at de vanskeligheder, de enkelte amtskommuner stilles over for,

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg synes, det er meget beklageligt, at hr. Svend Erik Hovmand ikke er klar over, at det, der sker, hvis dette lovforslag vedtages, er, at man for første gang i kongerigets historie, efter at vi har fået det kommunale selvstyre, piller 11 amtskommuner ud og siger: I har efter vores overbevisning konkret udskrevet mere skat, end rimeligt er. Det finder vi er forkert, og derfor skal I straffes ved en konkret foranstaltning, hvor vi går ind i en vurdering af beslutningerne i hver eneste amtskommune.

Man pålægger skatteyderne i de kommuner en straffbetaling, fordi indenrigsministeriet, fordi folketingsflertallet finder, at disse 11 amtskommuner har handlet forkert. Det er et konkret og frontalt angreb på den kommunale ret til selv at fastsætte sine skatter under hensyntagen til det, man anser for at være det lokale behov. Det er aldrig sket før.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Det er måske rigtigt, at det aldrig er sket før. Baggrunden er i givet fald den, at kommunerne og amtskommunerne stort set altid har efterlevet de henstillinger, de kommunale organisationer og indenrigsministeren er kommet med.

Hvis hr. Henning Rasmussen ser lidt tilbage på sine egne handlinger i sin tid som indenrigsminister, så vil han kunne erindre sig nogle henstillinger fra indenrigsministeren og de kommunale organisationer til den kommunale verden om vækstrammer, henstillinger, som var suppleret med et afsnit, der næsten ord til andet lignede dette afsnit, vi her taler om, nemlig at hvis de ikke levede op til disse henstillinger, så ville regeringen føle sig nødsaget til at tage konsekvensen deraf.

I hr. Henning Rasmussens ministertid ville en sådan formulering naturligvis, hvis man ikke her overholdt henstillingerne, have medført, at man måtte tage et initiativ fra regeringens side.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Svend Erik Hovmand, at det, der sker her, efter min mening er historie- og citatforfalskning. Jeg har aldrig nogen siden på noget tidspunkt i nogen skrivelse eller nogen tale sagt, at vi ville gå til straffeaktion eller noget, der lignede det, over for kommuner og amtskommuner.

Formuleringen var meget omhyggelig. I formuleringen siges der, at hvis det ikke viser sig muligt for kommuner og amtskommuner at overholde henstillingen, vil regeringen medvirke til, at det bliver muligt, dvs. hjælpe kommunerne til at lette deres udgifter. Der har aldrig nogen siden været sagt endside stillet forslag om, at man skulle gå til straffeaktion efter at have vurderet, om den enkelte kommune eller amtskommune havde overholdt en henstilling. Aldrig. Derfor er det en historisk dag, at man her går i frontalangreb og konkret fortæller 11 amtsråd: I udskriver mere skat, end I efter vores mening bør gøre. Man fratager dem på den måde den frie udskrivningsret.

Jeg glæder mig i hvert fald over, at hr. Svend Erik Hovmand erkender, at det er første gang, det sker.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg er ked af, at hr. Henning Rasmussens hukommelse er så kort, som tilfældet tilsyneladende er. Hvis hr. Henning Rasmussen vil gøre sig den ulejlighed at slå op i det cirkulære om de kommunale vækstrammer, som han selv udsendte, ville han kunne finde det afsnit, hvor den daværende socialdemokratiske regering meget, meget klart tilkendegiver, at hvis ikke henstillingen bliver fulgt, vil regeringen være nødsaget til at træffe de nødvendige foranstaltninger.

Det er en henstilling, der i sin substans og også stort set i sin ordlyd svarer til den henstilling, som blev givet med tilslutning fra de kommunale organisationer i marts 1983.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er en grov fejlfortolkning af det, der står i den cirkulæreskrivelse.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg kan da godt forstå, at hr. Svend Erik Hovmand har så travlt med at bortforklare det, der foregår her. Det, der lå fra den socialdemokratiske regering, og som jeg også var en af dem der var imod på daværende tidspunkt, blev da aldrig opfattet på den måde i amtskommunerne, nemlig at man ville komme og kræve nogle ekstra penge op igen. Det har aldrig været fremme. Men jeg kan da godt forstå, at venstre hænger på den, når man gang på gang fortæller om nærdemokratiet og om, hvor meget man skal bestemme ude i de små kommuner og amtskommunerne. Og hvad gør man så her? Jo, nu kommer man altså og kræver penge op på den måde.

Da det første gang blev omtalt i aviserne, troede jeg ærlig talt, det var en vittighed, men det er det altså ikke. Når jeg troede, det var en vittighed, er det, fordi man må gå ud fra, at venstre i hvert fald er ved at lave sit program om, fordi det, venstre kalder decentralisering, er vist det, som indenrigsministeren skal bestemme fra boligen lige ovre på den anden side af folketinget. Det er dér, al decentralisering foregår. De andre får ikke lov til at bestemme noget i amter og kommuner, undtagen hvis de gør, som der bliver sagt. Sådan er det.

Det er da også mærkeligt med de konservative, som ikke siger ret meget i denne sag. Nej, det forstår jeg godt. De plejer jo at sige, at pengene ligger bedst i borgernes lomme. Hvad sker der nu her? Ja, nu skal de altså ligge i statens lomme. Det er jo helt fantastisk.

Hvad med fremskridtspartiet? Baggrunden er jo, at fremskridtspartiet og bl.a. hr. Maistad, der altid havde så travlt i hvert fald i Vestsjællands amtskommune, har fortalt os, at borgerne skulle have nogle flere penge at bruge. Hvad sker der nu? Hvis man kigger tilbage på, hvad der skete for et halvt års tid siden, skete der jo det, at hr. Dohrmann var heroppe og sige, at hvis kommuner og amtskommuner ikke gjorde, som regeringen sagde, så skulle man komme efter dem. Det er altså komme-efter-dem-loven, dette her, kan jeg forstå. Nu skal man altså også til at drive 400 mill. kr. op af skatteborgernes lommer og putte ned i statens. Er det det, de står for også i fremskridtspartiet? Nu er der godt nok strammere og slappere, så det er måske lidt svært at finde ud af, hvad de står for, men

[Tommy Dinesen]

det bliver da interessant at høre, hvordan man vil gå uden om.

Som hr. Henning Rasmussen også var inde på, er det da helt tåbeligt, at skatteborgerne skal betale noget mere i skat for at straffe nogle amtsrådsmedlemmer. Ja men hvad er det dog for noget? Hvad er det for en måde at straffe dem på? Var det ikke bedre, at man tog diæterne fra amtsrådsmedlemmerne? Men det tør man vel ikke, for så strejker de vel bare, og så ville det hele gå i stå. Men ideen er udmærket, og jeg kan da prøve at komme med den. Jeg kan høre, at de konservative har taget den til sig, men sikken en ballade de får, især fra deres borgmestre og sådan nogle.

Vi vil ikke spille ret meget arbejdskraft på dette lovforslag. Vi mener, det er helt tåbeligt, og vi vil slet ikke være med til at gennemføre det. Det er i hvert fald stensikkert.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal erindre om, at der forud for fremsættelsen af dette lovforslag er foregået, endda over flere omgange, hvis jeg husker rigtigt, en meget lang debat om emnet, og jeg skal ikke i dag bidrage til at gentage den debat. Jeg skal henvise til, at fremkomsten af dette lovforslag bygger på en aftale, som også det radikale venstre har medvirket til.

Jeg vil sige til socialdemokratiet, at ingen bedre end det parti ved, hvad det vil sige at indgå aftaler. Det vil jeg gerne henvise til ved denne lejlighed.

Jeg vil også føje til, at hvis der nu er nogle problemer, som det kunne være rimeligt at se nærmere på i udvalgsarbejdet, er vi klar til dette. Men jeg erindrer om, at dette her altså bygger på en aftale, og jeg føjer til, at – hvad man end kan anføre om lovforslaget af betænkeligheder, og jeg kunne såmænd også godt fremføre et par stykker – er der altså ikke tale om, at vi konfiskerer eller tager midler fra kommunerne og amtskommunerne. De får dem tilbage igen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne gøre to bemærkninger til hr. Ole Vig Jensen. Den ene er, at hr. Ole Vig Jensen nu siger, at der foreligger en aftale. Det ved vi godt. Men det, jeg gjorde opmærksom på i min tale, var, at der foreligger

også et løfte fra det radikale venstres daværende ordfører – umiddelbart før kommunerne sluttede deres budgetter af – om, at det ikke med det radikale venstres tilslutning ville blive sådan, at der ville blive rettet straffeaktioner imod den enkelte kommune. Der foreligger altså også et radikalt løfte på det tidspunkt, hvor kommunerne lavede deres budgetter.

Det andet er, at der ikke tages penge fra amtskommunerne. Det koster i al fald 75 mill. kr. i rentetab, for de penge forrentes ikke, og de fordeler sig, som jeg sagde det, med fra ca. 1 mill. kr. for skatteyderne på Bornholm, til 17-19 mill. kr. for kommuneskatteyderne i Københavns amt. Selvfølgelig koster det penge, det er da klart.

(Kort bemærkning).

Svend Erik Hovmand (V):

Når hr. Henning Rasmussen igen tager ordet for at ytre sig omkring denne henstilling, vil jeg godt benytte lejligheden til at citere over for hr. Henning Rasmussen, hvad det var, hr. Henning Rasmussen som indenrigsminister skrev under på i sin henstilling til amter og kommuner, og sammenligne den tekst med, hvad det var, henstillingen i forbindelse med det omtalte Rio Bravo-forlig gik ud på.

I det omtalte Rio Bravo-forlig lyder henstillingen af 7. september 1983:

»Regeringen vil tage initiativ til kompenserende foranstaltninger over for amterne og kommunerne, såfremt henstillingen mod forventning ikke måtte være efterlevet.«

Så citerer jeg fra daværende indenrigsminister, hr. Henning Rasmussens skrivelse af 10. juni 1981, en skrivelse, som handler om en henstilling vedrørende de kommunale vækstrammer. Hvad står der her? Der står:

»Viser det sig imidlertid, at kommunalbestyrelser og amtsråd ikke har haft mulighed for at følge henstillingerne, agter regeringen at søge den fornødne lovgivning gennemført, således at den ønskede målsætning opfyldes.«

Jeg synes nok, at det, som hr. Henning Rasmussen for et øjeblik siden kaldte udokumenteret historieforfalskning, med dette citat er dokumenteret.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Hr. Ole Vig Jensen siger, at der ikke er tale om, at staten stjæler pengene fra amtskommunerne. De får dem nemlig igen på et senere tidspunkt. Hvorfor skal de så efter de radikales opfattelse overhovedet inddrages? Er det, fordi hr. Ole Vig Jensen ikke stoler på de lokale politikeres evne til at forvalte økonomien ansvarligt?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det svarer nøjagtig til, hvad jeg selv referede for lidt siden, ikke ordret, men til indholdet af det. Hvis det ikke var muligt for kommunerne at få realvæksten sat ned, ville regeringen fremsætte lovforslag. Ja, lovforslag, der gjorde det muligt for kommunerne at gøre det, dvs. hjalp kommunerne til at få realvæksten bragt ned, naturligvis. Der har aldrig nogen sinde i den socialdemokratiske regerings tid hverken over eller under bordet været sagt til kommunerne, at vi kommer efter jer med straffeforanstaltninger, hvis ikke I retter jer. Vi har sagt: vi vil hjælpe jer til at gøre det, hvis ikke I kan, hr. Svend Erik Hovmand. Det er det, der står, og ikke andet.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal gentage, at lovforslaget, som det ligger her, bygger på en aftale, der er indgået i forbindelse med indgåelsen af et større økonomisk forlig, og det radikale venstre står selvfølgelig ved den aftale over for denne regering, som vi har gjort det ved andre lejligheder.

Jeg skal da gerne understrege også på mit partis vegne, at der er tale om en yderst ekstraordinær situation omkring lovforslaget og i øvrigt også omkring de virkninger, der ligger i lovforslaget. Det kan vi leve med ved denne lejlighed, det er ikke noget, der i øvrigt tjener til gentagelse.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det lykkedes hr. Ole Vig Jensen at undgå at svare på det, jeg spurgte om, så jeg vil ger-

ne gentage spørgsmålet. Er grunden til, at de radikale går positivt ind i dette lovforslag, at de radikale ikke stoler på de lokale politikeres evne til at forvalte deres økonomi ansvarligt?

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal ikke forlange af hr. Agerschou, at han fornemmer og forstår, hvad der ligger i at indgå en bindende politisk aftale. Det er det, der er tale om her, og der er ikke tale om, at vi på nogen måde har mistillid til kommunerne i øvrigt. Så burde hr. Agerschou have været her i salen i går, da vi drøftede amtskommunernes kompetence på andre områder.

Nør Christensen (CD):

Man kan godt undre sig over, at der bruges så mange kræfter på disse korte bemærkninger, for jeg har i den korte periode, jeg har været medlem af folketinget, ikke oplevet, at de korte bemærkninger fører til noget egentligt resultat. Det graver kun grøfterne betydelig dybere, end de er i forvejen. Men o.k., der blev også lagt lidt hårdt ud, og når man spiller bolden op, må man vel også være klar til at tage imod den.

Formålet med lovforslaget og med de to næste er at begrænse amts- og primærkommunernes mulighed for at udvide det nuværende aktivitetsniveau. Dette gøres ved, at man mere eller mindre opluger den merlikviditet, der er kommet i amts- og primærkommunale pengekasser. Formålet er naturligvis også, at amts- og primærkommunerne fortsat skal bidrage til Danmarks økonomiske genopretning.

Lovforslaget har sit udspring i det såkaldte Rio Bravo-forlig samt i aftalen af den 9. december 1983 mellem regeringen og det radikale venstre. Regeringen henstillede for et år siden til amter og kommuner – i øvrigt i enighed med organisationerne – at der ikke måtte ske skattestigninger for indkomstårene 1983 og 1984. Desværre kneb det som bekendt med at overholde henstillingerne, og det var faktisk kun nogle ganske få amter, som overholdt dem. De resterende amter har lavet skattestigninger, der beløber sig til henimod 480 mill. kr., og det er en del af disse penge, som staten nu inddrager midlertidigt,

[Nør Christensen]

nemlig 392 mill. kr. Det er endda kun midlertidigt, fordi pengene bliver tilbagebetalt i 36 rater fra 1985 til 1987, så jeg synes, at det er en rimelig pæn måde at komme efter dem på, som det jo blev udtrykt fra hr. Dohrmanns side. Vi kan derfor tilslutte os lovforslaget. Allerhelst ser vi naturligvis, at dette forslag ligesom de to næste bliver erstattet af en frivillig aftale.

Jeg skal ikke forlænge debatten, men kun sige til hr. Henning Rasmussen, at når man lægger så hårdt ud ved at bruge ord som »straffekaktion« og »frontalt angreb«, er det nok en anelse overdrevet. Mon ikke hr. Henning Rasmussen og socialdemokratiet som sådan i denne sag fører en, skal vi sige traditionel oppositionspolitik? Jeg ved heller ikke, om man måske kan antage, at det er forårskulleren, som holdt et lidt tidligt indtog i det socialdemokratiske parti?

Maisted (FP):

Folketinget har ansvaret for den overordnede økonomiske politik her i landet. Derfor blev der bl.a. indgået dette forlig, og det skal selvfølgelig overholdes.

Jeg vil gerne lige sige til hr. Tommy Dinesen, at det er rigtigt, at vi sad sammen i amtsrådet. Dengang havde hr. Tommy Dinesen heller ikke forstået de økonomiske sammenhænge, og det har han heller ikke nu. Kendsgerningen er jo, at vi da meget hellere havde set, at man ikke havde haft de stigninger i skatteprocenterne, som vi altså vitterlig har haft, sådan at pengene var blevet i borgernes lommer. Så havde der ikke været nogen grund til at foretage noget indgreb. Det er forholdsvis enkelt og simpelt at forstå.

Kendsgerningen er altså, at man har hævet skatteprocenten, og at man har øget sin likviditet, og det passer ikke sammen med den øvrige økonomiske politik, der er blevet gennemført her i folketinget, og som har bevirket, at skattegrundlaget har været betydelig bedre for amterne og kommunerne, end de havde regnet med. De har fået øget deres likviditet, således at den er omkring en 16 mia kr. på nuværende tidspunkt.

Jeg forstår godt, at socialdemokrater, SF, VS og andre, der ikke har respekt for borgernes penge, men blot bruger løs, gerne ville have, at amter og kommuner kunne fortsætte et overforbrug i den offentlige sektor, sådan

at det kunne dække deres specielle ønsker rundt omkring. Man kunne skabe flere nicher. Man kunne bruge penge til hvad som helst. Det er der heldigvis sat en stopper for i denne omfang, ved at man fortæller amter og kommuner, at de altså indgår i en samlet økonomisk vurdering, når folketinget tager nogle beslutninger.

Lenger (VS):

Det ville være rart, om det flertal, der åbenbart er for dette lovforslag, kunne finde ud af med sig selv, hvad der egentlig er begrundelsen for det. Er det, som ministeren skriver, at man ikke fra amtskommunernes side har efterkommet henstillingen, eller er det, som ministeren også skriver, at man ikke ønsker et øget privat eller offentligt forbrug? Forholdet er jo det, at hvis amtskommunerne ikke havde denne forøgede likviditet, ville pengene have ligget i borgernes lommer, som det hedder, og så havde man vel haft det øgede private forbrug, som man altså heller ikke ønsker fra flertallets side og ifølge ministerens begrundelse.

I det hele taget er det påfaldende at læse ministerens begrundelse for, at amtskommunerne skal betale denne bundne opsparing, for i modsætning til begrundelsen for primærkommunernes vedkommende, som vi kommer til i lovforslag nr. L 119, er der her direkte tale om en straffekaktion, som også hr. Henning Rasmussen har sagt. Ministeren mener, amtskommunerne ikke har overholdt en henstilling. Det er nok tvivlsomt, om vi fremover kan bruge ordet henstilling. Sagens indhold er jo, at det er en frivillighed, som amtskommunerne har, men en frivillighed med pistolen i ryggen.

For kort tid siden havde vi en sygehusdebat her i salen, hvor alle partier i ord erklærede deres positive holdning til sygehusvæsenet og til et ordentligt og trygt tilbud på det område. Nu er vi nået til den sag, hvor det skal vise sig, om ordene kan omsættes til handling. Ministerens kan i hvert fald ikke.

Alle amtskommuner nåede frem til deres nuværende skatteprocenter med stort besvær og efter at have foretaget beskæring, ikke mindst på sygehusområdet og ikke mindst efter at have kigget overordentlig kritisk på de små sygehuse i det nære samfund, som det vist hedder i venstre. Så påstår ministe-

[Lenger]

ren frejdigt, at det ikke er meningen at tvinge amtskommunerne ud i en ny budgetlægning. Det kan godt være, at det ikke er meningen, men det er i hvert fald resultatet, for uanset ministerens erklærede hensigter har amtskommunerne ikke råd til at betale disse penge til staten uden at foretage ændringer i budgettet.

Ministerens begrundelse er i øvrigt påfaldende af endnu en årsag, nemlig på baggrund af det, der ikke står. Over for amtskommunerne bruges begrundelsen fra lovforslaget om primærkommunerne nemlig ikke. Det er den, der går ud på, at der skulle foreligge nogle økonomiske fordele af regeringens politik. Hvis den er rigtig i lovforslag nr. L 119, ville den nok også i et vist omfang være rigtig i dette lovforslag. Den er ikke nævnt. Jeg tror, det er, fordi der ikke er behov for at nævne den. Her har man nemlig denne ikke-overholdte henstilling at bruge, og så ville det næsten være for meget også at skulle til at tale om økonomiske fordele i dette lovforslag.

Hvis vi tager en amtskommune som Frederiksborg, har man her besluttet at færdiggøre det nye sygehus i Frederikssund. Derom kan man mene, hvad man vil, men hvis indenrigsministeren henter 10,9 mill. kr., mangler disse penge et andet sted.

Hvis vi tager Ringkøbing amtskommune, har vi et eksempel på en amtskommune, som siger, at den har efterkommet henstillingen om at oprette flere uddannelsespladser for sygeplejersker og sygehjælpere, hvilket koster den 4 mill. kr. De penge kan ikke findes andre steder. Ringkøbing amtskommune har større udgifter til elever i de private og statens skoler end gennemsnittet af amtskommuner, og disse udgifter er stigende. Den har større udgifter på grund af Cheminovas forurening, især udgifter til analysearbejder og konsulenthjælp. Den nye lov om kemikaliedepoter koster Ringkøbing amtskommune 1,6 mill. kr., og det er rimeligt nok, men ikke hvis man samtidig gør det umuligt at betale udgifterne, for så underminerer folketinget sin egen beslutning. Og ikke mindst påvirker det Ringkøbing amtskommune, som for øvrigt heller ikke har det bedste skattegrundlag, at der er store udgifter til kystsikring. Min-sanden om ikke indenrigsministeren vil hente 16,9 mill. kr. i Ringkøbing amtskommune. Ja men det er som at klippe håret af en skal-

det. Samtidig har ministeren et lovforslag liggende, der skal gøre det strafbart eller i hvert fald skal kunne føre til sanktioner, hvis en kommunalpolitiker ikke opfylder lovens betingelser. Ja men den går ikke. Jeg ved ikke, om ministeren vil kriminalisere hele Ringkøbing amtsråd, men man kan altså ikke blæse og have mel i munden, og selv ved Vestkysten vokser pengene ikke på træerne.

Viborg amtskommune har f.eks. økonomiske problemer på grund af tilskuddene til lære- og praktikpladser, lægeoverenskomsten og den nye betalingsordning for indlæggelse på lands- og landsdelsdækkende sygehuse. Her vil ministeren hente 21,4 mill. kr. Århus amtskommune, som er udset til at bidrage med 51,2 mill., oplyser, at den ganske enkelt ikke har pengene uden at skære ned.

Det er ikke kun et spørgsmål om flytning af nogle penge, vi taler om. Det er et spørgsmål om en kommunal aktivitet, et serviceniveau. De fleste amtskommuner vil nemlig være nødt til at skære ned, hvis dette lovforslag vedtages. Det er også et spørgsmål om den reelle vilje til handling i sygehuspolitikken, og det er et spørgsmål om fordelingspolitik. For det er jo ikke bare en opsparing. Det er en overførsel af midler opkrævet over den asociale proportional skala ude i kommunerne, til staten, der kunne have anvendt en progressiv skala. Disse midler overføres helt kontant, som det også er sagt fra anden side, ved den manglende forrentning af de i gennemsnit 18 måneders indestående, svarende til et sted mellem 50 og 75 mill. kr.

Jeg behøver vist ikke at tilføje, men vil gerne gøre det alligevel, at VS går imod lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg synes blot, man skal præcisere, at hr. Lengers felttog med hensyn til, at det nu skal være nødvendigt at lave besparelser på sygehusområdet i amterne, fordi man foretager denne korrigerende, ikke er holdbart. Der er andre områder på de amtskommunale budgetter, hvor der sagtens kan gennemføres besparelser, som overhovedet ikke går ud over borgernes velfærd. Endelig viser kendsgeringerne, at der er en enorm likviditet hos amter og kommuner. Alle dele kan jo ikke være rigtige på én gang, hr. Lenger, og argu-

[Maisted]

mentationen med, at man nødvendigvis skal spare på de mindre sygehuse og på sygehuse-
ne som sådan, er selvfølgelig det rene sludder, hvis man har vilje til at finde besparelser
andre steder, hvor det ikke rammer borger-
nes velfærd.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det er til hr. Maisted. Det er rigtigt, at jeg
ikke rigtig forstår denne fremskridtsøkonomi.
Når man fortæller folk, at man skal betale
mindre og mindre i skat, og der sker det,
som hr. Maisted forklarede her, at skatten er
steget og steget, så forstår jeg ikke, at frem-
skridtspartiet kommer og siger ja til, at den
skal stige med 400 mill. kr. mere. Det er jo
det, man gør. Hvad er det for en form for
argumentation?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Man kan nu ikke ændre ved, at hvis en
amtskommune skal foretage besparelser, vil
det være mest naturligt og mest effektivt at
se på det område, der udgør den største en-
keltpost i det amtskommunale budget, og det
er og bliver helt klart sygehusvæsenet. Det er
det eneste sted, hvor man kan opnå noget,
der batter noget i den størrelsesorden, der er
tale om.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Til hr. Tommy Dinesen, Skatterne for
1984 er udskrevet, det har hr. Tommy Dine-
sen altså ikke forstået. Skatteprocenterne er
nedfældet på papir, og man opkræver skat-
terne. Det er derfor, der bliver opkrævet for
meget, og det er derfor, de bliver inddraget
til statskassen.

Til hr. Lenger. Ja, ca. 50 pct. af budgettet
omfatter sygehussektoren. Så er der altså 50
pct. at lave fornuftige besparelser på.

Leif Hermann (SF):

Når jeg tager ordet uden for ordførernes
række, hænger det sammen med, at jeg kom-
mer fra den vel nok fattigste og skattemæs-
sigt set dårligst stillede amtskommune i lan-
det, nemlig Viborg amtskommune.

Som hr. Maisted siger, vil man med dette
lovforslag forhindre amtskommunerne i at
bruge penge til hvad som helst. Ja men hvad
er det da for nogle ting, Viborg amtskommu-
ne netop på grund af kommunens struktur
og indkomstgrundlag bliver ramt på? F.eks.
betaler amtskommunen 12 mill. kr. ekstra til
lære- og praktikpladser; merbetalingen til
landsdækkende sygehuse anslås til ca. 5 mill.
kr. ekstra; lægeoverenskomsten fra marts
1982 har påført amtskommunen en ekstraud-
gift på 6,8 mill. kr., og hertil kommer den
sygehusstruktur med 5 sygehuse, som man
har i amtet.

I det øjeblik man skal spare et beløb på et
par og tyve millioner kroner i Viborg amts-
kommune, står man i den situation, at to sy-
gehuse kan komme i farezonen. Det drejer
sig om sygehuset i Kjellerup og sygehuset i
Nykøbing M., hvor man i forvejen kører på
meget, meget lavt blus.

Hvis dette her fortsætter, skal man blot
vide, at Viborg amtskommune i forvejen i
kraft af en prioriteringsdebat fra februar
1983 har sparet, hvad der kan spares. Det er
ikke sandsynligt, at det vil være muligt for
amtskommunen at fastholde et serviceniveau,
som lovgivningen har pålagt amtskommunen,
hvis disse ting gennemføres.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg skal takke for behandlingen. Jeg kan
jo ikke sige tak for velvillig behandling til
alle ordførerne, men jeg vil godt knytte nogle
bemærkninger til noget af det, der er sagt.

For det første vil jeg sige til hr. Henning
Rasmussen, at der ikke er tale om en forbry-
delse. Jeg tror, det var det, hr. Henning Ras-
mussen talte om. Hr. Henning Rasmussen
brugte, som andre ordførere også har været
inde på, nogle ganske stærke vendinger.

Jeg vil gerne melde mig til dem – og det
kan også være svar til hr. Ole Vig Jensen –
som var inde på, at der vel hverken i regerin-
gen eller hos de radikale, forstod jeg, er no-
gen særlig appetit på at gå i gang med dette
lovforslag. Der er bare det, at grunden for
lovforslaget ligger her. Det er rent historisk
betinget, fordi der er tale om, at man havde
indgået aftale om en overensstemmelse i de
budgetforhandlinger, således som det også
har været nævnt. Den overensstemmelse var

[Indenrigsministeren]

så ikke til stede, da tallene blev gjort op, og det er grunden til, at vi står her.

Jeg har selv lagt megen vægt på, at jeg ikke troede, det blev nødvendigt at få dette lovforslag frem, fordi jeg troede, det havde været muligt for amtskommunerne at overholde den henstilling, som de selv har været med til at udforme. Derfor kan jeg da beklage, at vi står her nu, men det gør vi altså. Det ville være højst underligt, hvis man gik ind i en dialog i forbindelse med et budget-samarbejde og sagde, hvad der ville ske, også hvis nogle henstillinger ikke blev overholdt og der så skete ingenting. Det ville nok heller ikke være aldeles rimeligt, for så har det ingen rigtig mening.

Jeg skal videre sige til hr. Henning Rasmussen, at når jeg i bemærkningerne har gjort meget ud af udregningerne, er det selvfølgelig for at gøre rede for, hvordan tallene er fremkommet, netop fordi det har været det spørgsmål, der har givet anledning til den efterfølgende diskussion og altså også har gjort det i hr. Henning Rasmussens indlæg her i dag. Det er netop derfor, vi har gjort os umage med tallene.

Selv om der er tale om en meget beskeden skattestigning, og det er jeg enig i, er der altså tale om en stigning. Det, vi drøftede i sommer med de forskellige partier, var, at hvis der skete en stigning, hvis man ikke kunne overholde henstillingen i kommunerne under ét, ville regeringen træde til med kompenserende foranstaltninger, og derfor – lille eller stor stigning – bliver vi nødt til at efterleve de ord, som vi selv går ind for, for ellers har tingene ingen konsekvens og ingen mening.

Jeg gør opmærksom på, at lovforslaget bygger på, at amtskommunerne og kommunerne ved de traditionelle budgetforhandlinger sidste forår var enige om, at det var muligt at henstille til amter og kommuner at holde skatten i ro, når man så amter og kommuner under ét, selv på det tidspunkt, da amtskommunerne og kommunerne var vidende om, at regeringen havde tanker om at beskære bloktilskuddene med 3 mia kr. Det blev imidlertid ikke tilfældet. Reduktionen blev, som alle ved, ikke så stor, og den blev fordelt over to år, og det skulle gøre det så meget lettere for amtskommunerne og kommunerne at følge denne henstilling.

Kommunerne efterlevede den da også til fulde, mere, end de skulle – ikke for at være poet. De var faktisk meget dygtige til det. Jeg har dermed ikke sagt, at amtskommunerne ikke står over for nogle store vanskeligheder; i de kommende år vil der blive krævet meget på dette økonomiske område af folketingset, men også af amtskommunerne og kommunerne. Det er ingen hemmelighed. Ellers kan vi ikke få rettet op på vores økonomi.

Der er ikke tale om et frontalt angreb på det kommunale system, må jeg sige til hr. Henning Rasmussen. Det system, vi har, indebærer et samarbejde om den økonomiske politik, navnlig hvis man vil det, som regeringen meget gerne vil: et øget kommunalt selvstyre, hvor man giver kommunerne mulighed for både på det økonomiske område og på det, hvad skal vi sige, mere indholdsmæssige område at klare så mange ting som muligt selv. Det er det, der er målsætningen for vores politik. Men forudsætningen for denne decentralisering, dette kommunale selvstyre er, at kommunerne er villige til at gå ind i et meget tæt samarbejde med regeringen om den økonomiske politik, og det uanset hvilken regering der sidder.

I dag er det sådan, at kommunerne forvalter 60 pct. af alle økonomiske midler i dette land, og det giver sig selv, at der må være en meget nøje sammenhæng mellem amtskommunernes, kommunernes og regeringens politik, for ellers ville regeringen være magtesløs på det overordnede økonomiske område. Det tror jeg der i amtskommunerne og kommunerne er meget stor forståelse for, og derfor lægger jeg meget vægt på, at vi fik en sådan overensstemmelse under drøftelserne sidste år, at det var muligt for os i fællesskab at sige: vi kan henstille om uændret skat til trods for de bloktilskudsreduktioner, der på det tidspunkt forelå.

Jeg skal også, selv om jeg ikke skal træde så meget i det, som jeg godt kunne finde anledning til, sige til hr. Henning Rasmussen, at han, som det blev sagt af hr. Svend Erik Hovmand, selv har været med til at føre nogle passus ind i nogle af de skrivelser, der er udgået fra indenrigsministeriet, da hr. Henning Rasmussen var indenrigsminister. Jeg tror oprigtigt talt, at den dialog, der har været mellem hr. Svend Erik Hovmand og hr. Henning Rasmussen, er et spil med ord. Indhol-

[Indenrigsministeren]

det er, så vidt jeg kan høre, nøjagtig det samme.

Jeg har lagt meget vægt på i dette lovforslag, at der ikke bliver tale om, at amtskommunerne skal gribe ind i lagte budgetter. Jeg har også, som fru Karen Højte Jensen og hr. Svend Erik Hovmand var inde på, lagt vægt på, at der er en sikkerhedsventil indbygget. Det er også svar til dem, der har syntes, at denne lovgivning var selektiv. Vi har netop villet sikre, at den budgetterede likviditet ultimo 1984 ikke kom ned under 390 kr. pr. indbygger og den bundne opsparing ikke må udgøre over 225 kr. pr. indbygger. Det har en betydning bl.a. i Roskilde amtskommune, som har været nævnt her.

Til hr. Tommy Dinesen: selvfølgelig får de lov til at bestemme i amter og kommuner. Det, der er tale om, er, at vi til amtskommunerne og kommunerne – fordi de forvalter så stor en del af de økonomiske midler her i landet – bliver nødt til at stille krav om, at de går med i et frivilligt økonomisk samarbejde. Det tror jeg også kommunerne og amtskommunerne er indstillet på, og jeg tror også, man er klar over, at man derved får indflydelse på de ting, som foregår i folketinget, og at det også er af væsentlig betydning.

Jeg skal sige hr. Nør Christensen tak for tilslutningen. Det samme til hr. Maisted. Og jeg skal gentage, hvad jeg har sagt før til hr. Maisted, at jeg tror i almindelighed, amter og kommuner er helt indstillet på, at der er en meget nøje sammenhæng mellem regeringens og kommunernes økonomiske politik.

Til hr. Lenger, der taler om frivillighed med pistolen i ryggen, når vi laver budget-samarbejde mellem regering og amtskommunerne og kommunerne, skal jeg sige: det er jo ikke rigtigt. Det, der er tale om, er, at amtskommuner og kommuner i de forhandlinger, der foregår med regeringen, har al mulig anledning til at give udtryk for deres synspunkter og naturligvis til at høre på, hvad regeringen har af overordnede synspunkter, og at man derfor i disse forhandlinger finder frem til en rimelig måde at få det økonomiske samarbejde til at køre på. Det er bestemt ikke regeringens ønske at stikke nogen pistolen i ryggen. Jeg tror, vi alle sammen har en interesse i, at vi netop ikke gør det, men at det økonomiske samarbejde foregår i frivillighed.

Det er klart, at man kan stille tingene sådan på spidsen og kommunerne kan vende ryggen til et sådant samarbejde, så det bliver nødvendigt for regeringen at agere, og det har tidligere regeringer også været klar over, som det er blevet nævnt af hr. Svend Erik Hovmand.

Endelig skal jeg sige til hr. Lenger, at der ikke er tale om, at man for 1984 behøver at gribe ind i lagte budgetter, så jeg synes ikke, den tale, hr. Lenger holdt, var helt på sin plads. Jeg synes også, hr. Lenger glemte at fortælle med alle sine ord, at der var enighed mellem regeringen og amtskommunerne ved forhandlingerne sidste forår, at det var muligt at henstille om uændret skat. Det er på den baggrund, lovforslaget skal ses. Det er en konsekvens af, at denne henstilling ikke blev fulgt, når man ser på amtskommunerne under ét.

Henning Rasmussen (S):

Hr. Nør Christensen kunne ikke forstå, at jeg brugte udtrykket straffeaktion. Det står i indledningen til ministerens bemærkninger til lovforslaget: formålet er »at gennemføre kompenserende foranstaltninger, fordi regeringens henstilling om uændret kommunal skat i 1984 ikke er opfyldt af amtskommunerne.«

Ministeren har selv bekræftet, at det er, fordi man ikke har fulgt henstillingen, at dette er kommet. Begrundelsen er altså slet ikke det med likviditeten og de andre ting. Begrundelsen er: de har ikke rettet sig efter regeringen. Det er en straffeaktion, og den koster skatteyderne i de elleve amtskommuner 75 mill. kr.

Indenrigsministeren kan jo ligesom hr. Svend Erik Hovmand fornøje sig meget med at fortolke, fejlfortolke en meget præcis formulering og lægge i den det, som de ville have gjort, hvis det var dem, der havde været i regering, og så beskyldte mig for at ville gøre det samme, som den nuværende regering gør. Det er ikke fair og anstændigt. Det er ikke fair af ministeren at sige, at det har altså i virkeligheden det samme indhold.

Hvis ministeren kan dokumentere, at jeg på noget tidspunkt har lagt op til, at der skulle gribes ind konkret over for den enkelte amtskommune eller kommune på en måde, der tilnærmelsesvis lignede den, det sker

[Henning Rasmussen]

på i dag, vil jeg gerne se den dokumentation. Jeg synes, det er fuldstændig fantastisk, at ministeren nu trækker Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening ind i et moralsk medansvar for, at regeringen har fremsat dette lovforslag, ja, næsten er nødt til at gøre det. Det er helt fantastisk. Jeg kan godt forstå, at de kommunale organisationer efterhånden vender den minister ryggen.

Det, der er tale om her, er ikke noget, man på nogen måde kunne få noget at vide om forud for budgetlægningen. Der blev spurgt om det gentagne gange af mig og andre: hvad gemmer der sig bag udtrykket kompenserende foranstaltninger? Ikke en bemærkning.

Det radikale venstres ordfører forklarede som medansvarlig for formuleringen, hvad der efter det radikale venstres opfattelse ikke lå i det, nemlig at der skulle gribes ind over for den enkelte kommune eller amtskommune. Det lå der i hvert fald ikke i det, det vidste vi alle sammen. Det er fantastisk, at man på den måde vil føre amtskommuner og kommuner bag lyset. Det har man gjort. Det er heller ikke fair og rimeligt.

Det er da rigtigt, at ministeren har forklaret, hvordan hun rent regneteknisk kommer frem til sin påstand om, at man har overtrådt henstillingen, men der er ikke på et eneste tidspunkt gjort rede for Amtsrådsforeningens begrundelser for, at det er specielt svært for amtskommunerne at overholde den henstilling. Det værdiger man ikke et ord.

Det er fuldstændig urimeligt at søge at hænge amtskommunerne ud på det grundlag, der her er tale om.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det er total proportionsforvrængning fra hr. Henning Rasmussens side. Hvad er der tale om? Der er tale om, at man på trods af en henstilling overskrider budgettet med ca. 400 mill. kr. Men budgettet er 32 mia kr. for samtlige amtskommuner. Det er altså omkring 1 pct., der er tale om, med hensyn til regulering af budgettet.

Og så et godt spareforslag til hr. Lenger og de øvrige venstrefløjspartier: der bruges over 1 mia kr. på den kollektive trafik fra amtskommunernes side. Der er rigeligt med penge at finde, man kan bare stoppe nogle af

alle de busser, der kører tomme rundt i amterne, så ville man såmænd nemt finde de penge.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

I sit svar var indenrigsministeren lidt utilfreds med, at hr. Lenger sagde, at der var tale om, at kommunerne havde pistolen i ryggen. Hvorfor var indenrigsministeren utilfreds med det udtryk? Jo, sagde indenrigsministeren, kommunerne har jo mulighed for at gøre deres synspunkter gældende i forhandlinger.

Ja, det er sikkert rigtigt nok, men hvis kommunerne så ikke gør, hvad indenrigsministeren siger de skal, så kommer hun efter dem. Det er det, der er ved at ske i dag. Jeg synes, det var et meget velvalgt og rammende udtryk, hr. Lenger kom med; der er tale om et indenrigsministerielt pistolstyre i forholdet til kommunerne.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg er glad for, at hr. Maisted nævnte det samlede budgettal for amtskommunerne på 32 mia kr. Netop det tal sammenholdt med de 400 mill. kr., som man vil opsuge, viser, at det er en straffeekspedition; der er næppe nogen, der tror på, at 400 mill. kr. betyder en svækkelse af samfundsøkonomien, hvis de gives ud af amtskommunerne i overensstemmelse med de planer, som amtsrådene har lagt.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg sagde ellers i mit første indlæg, at jeg ikke følte mig fristet til at gentage en tidligere lang debat, men det er det, vi er på vej til. Jeg har dog to bemærkninger, jeg gerne vil gøre.

For det første: jeg har aldrig brudt mig om, at man som deltager i et forlig gør sig til en bedre forligsdeltager end de øvrige, og derfor står vi selvfølgelig ved forliget, som det nu er udtrykt i dette lovforslag. Det er i øvrigt en vane hos os, mener jeg.

For det andet: man skal ikke lade det fortone sig i glemselen verden, at da et stort samlet økonomisk forlig skulle indgås, var socialdemokratiet ikke at finde som mulig

[Ole Vig Jensen]

forligspartner om sager, som socialdemokratiet har været dybt involveret i ved mange tidligere lejligheder, i øvrigt i et godt samarbejde med det radikale venstre.

Jeg tør nok sige, at det var såvel en skuffelse som en overraskelse, at socialdemokratiet indtog den holdning ved den pågældende lejlighed. Havde socialdemokratiet været rede til at påtage sig et medansvar, i øvrigt i denne sammenhæng i rimelig forståelse med kommunerne, som vi så ofte tidligere har gjort det, så havde der været indgået et stort, bredt forlig. Det havde været af væsentlig større betydning end det, vi så endte med at få. Lad det være sagt ligeud.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

For et øjeblik siden forsøgte indenrigsministeren at gøre Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening til moralsk medansvarlige for det lovforslag, vi nu behandler.

Nu forsøger hr. Ole Vig Jensen at gøre os til ansvarlige for, at man går på straffeaktion over for amtskommunerne i modstrid med det løfte, det radikale venstre gav den 9. september 1983.

Det er egentlig fantastisk.

Lenger (VS):

Jeg er ikke enig med ministeren i, at det skulle være højst underligt på forhånd at sige, hvad der ville ske, som hun sagde i sit indlæg. Tværtimod synes jeg, det er et almindeligt og i øvrigt ofte anvendt princip, at man kender konsekvenserne af sine handlinger. Alene det, at man ikke på det tidspunkt, da man indgik forliget, og på det tidspunkt, da kommunerne var i færd med at budgettere, kunne kende konsekvenserne af en bestemt handling, synes jeg er det første kritikpunkt overhovedet oven i alle de andre, der er at rette mod regeringens fremgangsmåde i denne her sag.

Så kunne jeg godt tænke mig at spørge tilhængerne af dette forslag, de borgerlige partier: når de nu endelig vil lave indgreb mod amtskommunerne, hvorfor kommer de så ikke og foreslår, at pengene skal betales tilbage til borgerne? Det er de borgerlige partier mere end nogen andre partier, der siger, at pengene ligger bedst i borgernes

lommer. Så var der her en anledning til at vise det, hvis der endelig skulle laves indgreb over for amtskommunerne.

Vi kan diskutere frem og tilbage, om regeringen med sin politik har pistolen i ryggen på de kommunale organisationer eller ej. Det mener jeg den har. Jeg mener i øvrigt også, at det, at vi overhovedet behandler dette og de følgende lovforslag lige præcis i dag, er udtryk for det samme.

Vi har kunnet læse i dagspressen i dag, at forhandlingerne er genoptaget, og det, at vi skal behandle forslagene her i folketinget lige præcis i dag – sådan at ministeren kan komme til organisationerne og sige: se, her er et flertal, hvis vi ikke når til enighed – det er i virkeligheden udtryk for præcis det samme.

Men jeg skal gerne indrømme, at ministeren har en human måde at føre revolverpolitik på. De får lov at udtrykke deres synspunkter, som ministeren sagde. De får bogstavelig talt lov at fortælle, hvad der er deres sidste ønske.

Hr. Agerschou spurgte tidligere hr. Ole Vig Jensen, hvorfor man overhovedet skulle opkræve disse penge, ud fra princippet, at frem og tilbage er lige langt. Hr. Ole Vig Jensen har ikke svaret på spørgsmålet, og jeg tror, det er, fordi frem og tilbage jo ikke er lige langt i denne sag – målt i realværdi – på grund af den manglende forrentning af beløbet.

Man kunne – med de argumenter, der er brugt for at inddrage beløbene – lige så godt spørge: hvorfor overhovedet betale dem tilbage? For man risikerer vel lige så vel, når man betaler dem tilbage, at amtskommunerne går hen og bruger pengene.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg skal for en ordens skyld sige til hr. Lenger, at det lovforslag, der er til behandling i øjeblikket, ikke er det, der forhandles med de kommunale organisationer om i disse dage. Det er ikke med i forhandlingerne, og det har ikke været med i forhandlingerne.

Maisted (FP):

Jeg vil gerne sige til hr. Lenger, at jeg er bestemt tilhænger af, at pengene var tilgået borgerne, helt stensikkert. Jeg mener overhovedet ikke, at man burde have opkrævet for meget, og jeg mener også, at kommuner og

[Maisted]

amter selvfølgelig omgående, når de konstaterer, at de har opkrævet flere penge end det, de har brug for for at holde balance imellem indtægter og udgifter, burde sende borgerne en check med en undskyldning for, at de har opkrævet for meget i skat. Så det er jeg selvfølgelig fuldstændig tilhænger af, og det har fremskridtspartiet altid været: at man hellere skal nedsætte skatterne og lade pengene blive i borgernes lommer, så arbejder de betydelig bedre end i de offentlige kasser.

Men som sagt har vi ikke flertal for de synspunkter. Vi har indgået en aftale, og det gør ikke mig ondt. Jeg kan høre på det radikale venstre, at de har lidt sværere ved at acceptere denne aftale, men de gør det, og det viser, at vi kan finde frem til aftaler om økonomisk politik i folketinget uden om socialisterne, der blot bruger løs af skatteborgernes penge. Det synes jeg er opmuntrende.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det vil sikkert interessere det borgerlige flertal i Viborg amtsråd at få at vide, at de er socialister og bruger løs af skatteydernes penge.

Vil indenrigsministeren ikke pege på et par områder, hvor amtskommunerne kan spare? Indenrigsministeren siger nok så flot, at der gribes ikke ind i lagte budgetter, og det skal gælde for amtskommunerne som helhed, men det er næppe muligt at anskue amtskommunerne som helhed. For Viborg amtskommunes og for Ringkøbing amtskommunes vedkommende kan man ikke undgå at gribe ind i allerede lagte budgetter. Jeg vil bede ministeren om at komme med bare et enkelt bud på, hvor man kan skære ned.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Maisted synes altså, at man i stedet for at indsende de efter hr. Maistedes opfattelse for meget indbetalte skatteyderpenge til staten, skulle tilbagebetale dem. Det er en mærkelig logik, hr. Maisted bruger. Hr. Maisted går ind for et forslag, der ikke alene betyder, at pengene ikke betales tilbage, men også, at der kommer strafrenter på, som skal betales af de samme skatteydere. Det er komisk, men det er det jo så tit derfra.

Jeg vil sige til ministeren, at det var interessant, det, der blev sagt for et øjeblik siden: det lovforslag, vi behandler lige i dette øjeblik, er ikke i øjeblikket til forhandling med de kommunale organisationer.

Jeg vil spørge ministeren: skal det forstås på den måde, at de lovforslag, vi går i gang med at behandle om et øjeblik, er til forhandling, dvs. under ændring, så at det bliver en mærkelig meningsløs debat vi risikerer at få i de næste par timer? Det synes jeg nok må være værd for os at få at vide: er de lovforslag i realiteten taget af bordet i forhandlinger, der foregår i disse dage, eller er de det ikke?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg vil gerne takke ministeren for den oplysning, at lige præcis dette lovforslag ikke er til forhandling. Det er lidt svært at finde ud af, hvad der er til forhandling, og hvad der ikke er det. Vi er jo overladt til at følge med i pressen. Når vi tidligere her i salen har forsøgt at få oplyst, hvad det er, man pønser på fra regeringens side, og hvad man forhandler om, er det ikke lykkedes. Så kom vi i hvert fald så langt, og jeg synes også, svaret er interessant, som hr. Henning Rasmussen nævnte.

Jeg vil sige tak til hr. Maisted for svaret på, hvorfor man egentlig ikke stiller forslag om at sende pengene tilbage til borgerne, når man nu endelig skulle gøre noget.

Det, der er interessant i denne forbindelse, er den brølende tavshed fra regeringspartierne side i anledning af det spørgsmål, for sandheden er jo, at der er yderligere en begrundelse, som ministeren også nævner i bemærkningerne, for at fremsætte dette lovforslag, og det er, at man ikke ønsker at risikere et øget privatforbrug. Det ville jo komme. På den måde skal lovforslaget altså også karakteriseres. Dette og de følgende lovforslag på dagsordenen er led i regeringens samlede økonomiske politik og ikke kun i den politik, man fører over for kommunerne.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til hr. Leif Hermann skal jeg sige, at det må bero på en misforståelse, hvis hr. Leif Hermann tror, at der med dette lovforslag er grundlag for at gribe ind i lagte budgetter. Vi

[Indenrigsministeren]

har netop også i forhandlingerne gjort os meget umage med at sikre os, at vi ikke greb ind i lagte budgetter. Det er et vigtigt princip for mig. Af alle mulige forskellige politiske grunde måtte vi gøre det sidste gang. Men det er ikke min livret. Derfor har jeg lagt meget vægt på, at der her ikke er anledning til at gribe ind i lagte budgetter, og derfor er der netop den sikkerhedsventil, som jeg omtalte før: at den budgetterede likviditet ultimo 1984 ikke må bringes ned under 390 kr. pr. indbygger, og at den bundne opsparring ikke må udgøre over 225 kr. pr. indbygger. Det vil sige, at det, vi har gjort, har været at koncentrere os om de amtskommuner, som har en sådan likviditet, at de kan leve videre, selv om dette lovforslag bliver vedtaget.

Til hr. Henning Rasmussen skal jeg sige, at dette drøftes heldigvis med de kommunale organisationer igen. Drøftelserne er genoptaget, og de foregår på baggrund af den økonomiske politik, som regeringen ønsker at føre. Udspillet er – som det også har været ved de første drøftelser – det, som regeringen har lagt på bordet i dette og de følgende lovforslag.

Men dermed har jeg ikke sagt, at der ikke er mulighed, at regeringen ikke er åben over for forhandlinger. Det, vi skal sikre os, er, at de økonomiske rammer kan holde, at regeringens overordnede økonomiske mål bliver nået. Jeg har hele tiden, også over for de kommunale organisationer, været meget optaget af at finde en måde, denne målsætning kunne blive nået på, sådan at regeringens økonomiske hensyn blev tilgodeset. Så er vi villige til at indrette os efter det. Det er under den devise, der forhandles i øjeblikket, og jeg håber meget – og det håbede jeg i øvrigt også, første gang vi forhandlede – at vi kan nå til en rimelig frivillighed og enighed.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Ifølge lovforslaget vil indenrigsministeren altså tvinge amtskommunerne til at udlevere ca. 400 mill. kr. Der står i bemærkningerne, at beløbet tilbagebetales i årene 1985–1987. Det kan man jo have sine tvivl om.

Derfor vil jeg spørge indenrigsministeren: vil indenrigsministeren garantere, at hvis den borgerlige regering fortsat i de år har magten

– hvad jeg personlig ikke håber – bliver de penge tilbagebetalt?

Hr. Henning Rasmussen stillede et meget relevant spørgsmål, som det lykkedes indenrigsministeren at undgå at svare på.

Vi har kunnet læse i aviserne, at indenrigsministeren har genoptaget forhandlingerne med de kommunale organisationer, og vi har nu på dagsordenen endnu to lovforslag, der muligvis overhovedet ikke er de lovforslag, som indenrigsministeren ender med at ville fremsætte efter forhandlingerne. Betyder det, at indenrigsministeren nu er i gang med at gøre folketinget til grin? Betyder det, at de lovforslag, der kommer til behandling under de næste to punkter, overhovedet ikke er dem, som indenrigsministeren mener skal gennemføres?

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg synes ikke, hr. Henning Rasmussen kan undre sig over at konstatere, at der ikke er flertal for, at man giver disse skattelettelser, som vi går ind for. Det er en kendsgerning, som vi må tage til efterretning. Men vi har ikke den opfattelse, at det ville betyde noget for privatforbruget, at man lod borgerne beholde deres penge. Sandheden er, at fra 1973 til 1983 er det private forbrug steget med 2 pct. I samme periode er det offentlige forbrug steget med 13 pct. Så det er altså ikke dér, hunden ligger begravet.

Det, der er afgørende – hvad hr. Henning Rasmussen åbenbart ikke vil forstå – er, at denne operation er totalt neutral set fra statskassens synspunkt, hvis man betragter det som en offentlig økonomi for amter, kommuner og stat under ét. Det, man forhindrer, er, at 400 mill. kr. bliver brugt til et overforbrug. Man får kontrol med det, det stemmer med de overordnede økonomiske rammer, som regeringen og forligspartierne har fastlagt. Det er det, der er afgørende. Om det bliver forrentet mere eller mindre eller går i den ene eller den anden offentlige kasse, er bedøvende ligegyldigt. Det, det drejer sig om, er, at regeringen og forligspartierne er i stand til at styre den økonomiske politik inden for ganske bestemte rammer, og det kan vi altså heldigvis gøre, ser det ud til.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er muligt, at jeg først under næste punkt på dagsordenen skal fortsættè med at interessere mig for, på hvilke vilkår regeringen arbejder lige i øjeblikket. Ministeren har sagt, at der foregår forhandlinger for tiden, og jeg må forstå det helt utvetydigt sådan, at de forhandlinger meget vel kan betyde, at regeringen allerede på nuværende tidspunkt har lagt helt andre forslag frem for de kommunale organisationer end dem, regeringen fastholder vi skal diskutere i alvor i dag.

Det er ikke rimeligt, i hvert fald ikke over for de partier, som ikke er orienteret om, hvad det er, der reelt er hensigten fra regeringens side. Det er ikke rimeligt at forlange, at vi skal diskutere noget, om hvilket det på forhånd siges, at det gælder ikke. Det er ikke rimeligt. Det er ikke rimeligt at forlange, at vi skal gennemføre førstebehandlinger under de vilkår.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinensen (SF):

Jeg kan godt forstå, hr. Maisted har lidt svært her ved at forklare dette her for befolkningen.

Hr. Maisted mener, at de 400 mill. kr. burde ligge hos borgerne. Hvis der nu kommer et beslutningsforslag fra SF på tirsdag gående ud på, at de 400 mill. kr. tilbagebetales borgerne, vil fremskridtspartiet så stemme for det?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Indenrigsministeren sagde, at jeg nok gjorde mig skyldig i en misforståelse, når jeg sagde, man greb ind i allerede lagte budgetter. Jeg skal gerne udtrykke mig en lille smule mere præcist.

I hvert fald for Viborg amtsråds vedkommende gælder det, at efter den prioriteringsdebat, jeg refererede til, er der faktisk for budgetoverslagsårene lagt nogle meget stramme rammer for amtskommunens udgiftspolitik. Planlægningen af økonomien bliver altså nu slået i stykker, og den efterlysning, som egentlig er meget rimelig, af økonomisk planlægning i kommuner og amtskommuner slår man jo, om jeg så må sige, benene væk under på denne måde.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Det er til hr. Tommy Dinesen. Jeg mener ikke, jeg har vanskeligt ved at forklare det, men det er måske vanskeligt for mig at forklare det på en måde, så hr. Tommy Dinesen forstår det.

Se, det, det drejer sig om, er, at pengene er opkrævet, man har fastsat skatteprocenterne, der rasler altså 400 mill. kr. for meget ned i kasserne i forhold til budgettet og i forhold til aftalen. Det er oven i købet endnu flere penge, der kommer i kasserne, fordi der sker en forøgelse af likviditeten.

Men det, der er afgørende, er så, at amtskommunerne ikke har fulgt henstillingen, og derfor går pengene over i statskassen, altså fra den ene offentlige kasse til den anden. Det vigtigste i denne sag er, at regeringen og forligspartierne har styringen af de offentlige midler, og det er vist med dette forslag.

Hr. Tommy Dinesen spørger, om jeg vil stemme for en skattelettelse på 400 mill. kr. i næste uge. Det har ikke noget med dette forslag at gøre; det er vi selvfølgelig forpligtet til at stemme for. Men bliver vi til efteråret enige om skattelettelser, gerne for milliarder, gerne 4 mia kr., 6 mia kr. – alt efter, hvad SFerne vil være med til at gennemføre – så garanterer jeg for, at vi stemmer ja.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Når jeg tog ordet, var det, fordi jeg ikke kunne se, om indenrigsministeren ville besvare de spørgsmål, der blev stillet. Jeg vil lige resumere dem.

Jeg vil gerne have ministerens garanti for, at hvis den borgerlige regering har magten, vil pengene blive tilbagebetalt i årene 1985–87.

Og jeg vil gerne høre ministerens synspunkter med hensyn til de to følgende punkter på dagsordenen: er det noget, det er relevant at forhandle om i folketinget nu, da ministeren åbenbart er i gang med at lægge helt andre forslag på bordet?

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Det er stadig væk lovforslag nr. L 116, vi diskuterer.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg har fremsat et lovforslag, og det lovforslag indeholder nogle foranstaltninger i forhold til amtskommunerne. Det er klart, at en sådan lovgivning fører regeringen ud i livet i det øjeblik, den bliver vedtaget af folketinget. Og selv om det er dette lovforslag, vi behandler, og ikke det andet og dette ikke er til forhandling i øjeblikket, vil jeg sige, at de lovforslag, vi har fremsat her, under alle omstændigheder skal til første behandling, for de er grundlaget for de drøftelser, der foregår. Jeg har ikke hermed sagt, at vi ikke er åbne over for forhandlinger, og jeg går ud fra, at folketinget er optaget af, at der er kommet åbning i forhandlingerne, og at de kommunale organisationer også er interesseret i det, som regeringen meget gerne ville have, nogle frivillige aftaler om disse ting. Hvis det kan opnås, er det vel ikke at beklage, men snarere at hilse med tilfredshed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 119:

Forslag til lov om etårig binding af primærkommunal overskudslividitet.

(Fremsat 14/3 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Henning Rasmussen (S):**

Jeg forstår, at vi skal tage dette lovforslag alvorligt indtil videre.

Det er et lovforslag om et statsligt tvangslån på 2 mia kr. fra kommunernes kasser, og

det er ikke en straffeaktion, siger ministeren, som det lovforslag, vi netop har diskuteret, om tvangslånet fra amtskommunernes kasser.

Primærkommunerne har helt fulgt henstillingen om at holde skatterne i ro. De har sparet på mange måder, og de har vist stor ansvarlighed. Derfor måtte regeringens ministre hurtigt holde op med at begrunde de nye indhug i kommunekasserne alene med frygten for, at kommunerne ville handle ufornuftigt med de stigende kassebeholdninger. Nej, sagde man, pengene må ind i statens kasse også af den grund, at banker og sparekasser kan fristes til at bruge de beløb, kommunerne har indsat dér, til at låne ud til private mennesker til ufornuftige og samfundsskadelige køb.

Altså: når regeringen ikke kan eller vil styre pengeinstitutternes ufornuftige udlån, må kommunerne tvinges til at aflevere 2 mia kr. af deres penge.

Jeg kunne fristes til at spørge: hvor meget skal kommunerne tvinges til at aflevere, næste gang økonomiministeren forudser stigende underskud på betalingsbalancen bl.a. på grund af en kritisabel og skadelig udlånspolitik i bankvæsenet?

Den sande forklaring på tvangslånsforanstaltningen er også en anden. Regeringen har hårdt brug for de penge for at fylde de huller, der er i finansloven. Det er igen de manglende besparelser og indtægter hos staten, som kommunerne skal undgælde for.

Jeg ved godt, at regeringspartierne medlemmer siger: ja men det er det sædvanlige med de sure socialdemokrater. Jeg vil derfor citere, hvad formanden for det radikale venstres kommunalpolitiske udvalg, Keld Anker Nielsen, skriver i bladet Kommunen forrige tirsdag:

»Og hvad er det så, regeringen gør: 1) den undlader at føre den nødvendige finanspolitik, 2) den accepterer tilsyneladende stiltienende, at Nationalbanken ikke fører pengepolitik, og 3) den fremlægger forslag, der gør kommunerne til en regulator af pengestrømmen i samfundet. Jeg tror, at ingen kommunalpolitiker i dette land nogen sinde har oplevet et større og mere uanstændigt anslag imod de danske kommuner.«

Jeg kan ikke sige det bedre, end Keld Anker Nielsen har gjort det.

Det er rigtigt, at den kommunale likviditet er steget i 1983. Det sker efter en periode på